

УДК 343.352

Юрій Чернега,*заступник декана юридичного факультету
Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ*

ПІДКУП ЯК РОДОВЕ ПОНЯТТЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена проблемам визначення нового змісту наявного раніше поняття «підкуп» у кримінальному праві України. Стверджується, що є всі підстави вважати, що сучасне кримінальне законодавство України та тенденції його розвитку підтверджують справедливість висновку про те, що кримінальне право України одержало новий інститут – кримінальної відповідальності за підкуп, а термін «підкуп» можна використовувати як такий, що позначає родове поняття. У роботі простежується розвиток українського кримінального законодавства протягом останніх п'яти років. Встановлено зміст поняття «підкуп» у традиційних кримінально-правових конструкціях: форма підбурювання, передбачена ст. 27 КК України; спосіб примушування, передбачений у старих редакціях ст. ст. 157, 160 КК України; спосіб впливу на учасників процесу, передбачений ст. 386 КК України. Водночас відзначено відмінність змісту цього поняття із появою у КК України самостійних складів «підкупу»: комерційного – службових осіб юридичних осіб приватного права незалежно від організаційно-правової форми; виборчого – підкуп виборця або учасника референдуму; працівника підприємства, установи або організації тощо.

Ключові слова: підкуп, хабарництво, кримінальне законодавство, родове поняття, інститут кримінального права.

Постановка проблеми. Аналіз змін, яких зазнало кримінальне законодавство України в частині протидії корупційній злочинності, дає підстави стверджувати, що у кримінальному праві нашої держави з'явився новий інститут – кримінально-правовий інститут відповідальності за підкуп. Цей інститут з'явився в Україні внаслідок виконання нашою державою взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань. При цьому, як видається, є потреба нагадати, що проблема імплементації міжнародно-правових актів у внутрішнє законодавство, у тому числі й кримінальне, надзвичайно складна, оскільки самі ці акти в основі рекомендацій виходять із положень кримінального права США, Англії та Континентальної Європи, а тому їх механічне відтворення у внутрішньому законодавстві небажане [1, с. 16].

Міжнародно-правові документи, які регулюють питання відповідальності за поведінку, що охоплюється поняттям «підкуп», починають отримувати не лише своє законодавче впровадження, а й наукове осмислення. Так, В.Н. Кубальський зауважив, що під підкупом як злочином міжнародні антикорупційні конвенції розуміють не лише дії з давання-одержання хабара, але й обіцянку, пропозицію неналежної переваги в активному підкупі і відповідно прийняття обіцянки

та пропозиції в пасивному підкупі (ст. 15 Конвенції ООН проти корупції, ст. ст. 2, 3 Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією, ст. 8 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності). Згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 11 червня 2009 р. назва статті 369 КК України викладена у новій редакції – «Пропозиція або давання хабара», тобто кримінально караною видається й пропозиція хабара [2, с. 366].

Стан дослідження. У спеціальній літературі з'являються спроби уніфікованого розуміння поняття «підкуп». Підкуп, зазначають учені, є найбільш типовою та поширеною формою корупційної поведінки в Україні, зокрема, не лише у публічному, але й у приватному секторах економіки й управління, що істотно перешкоджає Україні на шляху до європейської інтеграції, розбудови соціальної правової держави, формування оновленого громадянського суспільства. Таким чином, уточнення змісту поняття «підкуп» у кримінальному законодавстві України, на думку С.В. Якимової, сприяє вдосконаленню практики його застосування, а також формуванню ефективніших кримінально-правових засобів протидії цьому виду корупційного

правопорушення [3, с. 231]. Поряд із цим автори зазначають, що, зіставляючи норми кримінального законодавства України, можна узагальнити, що загалом з об'єктивного боку поняття підкупу як кримінально-караного діяння належно уніфіковане, а його законодавча дефініція не містить істотних розбіжностей у приватному та публічному секторах [3, с. 238]. При цьому автори розглядають підкуп як кримінально-каране діяння, нам же видається, що підкуп – це родове поняття, яке правомірно ввести у науковий обіг на заміну поняттю «хабарництво».

Більше того, зазначені автори намагаються піддати аналізу відповідні кримінально-правові норми та пропонують нові норми. Зокрема, зазначає Ю.А. Комісарчук, відповідно до чинного КК термін «підкуп» уживається у назві ст. ст. 354, 3683, 3684, 370 КК. Зіставляючи відповідні норми кримінального законодавства України зі ст. ст. 368, 369 КК, доцільно наголосити на непослідовності законодавця щодо відображення підкупу у кримінальному законодавстві України. Так, у диспозиціях статей 368, 369 КК України вказано на різні форми підкупу службової особи юридичної особи публічного права, проте, по-перше, відповідні форми підкупу службової особи юридичної особи приватного права містяться у двох різних статтях КК (на відміну від аналогічних положень кримінального законодавства щодо інших спеціальних суб'єктів кримінальної відповідальності за підкуп); по-друге, в цих статтях термін «підкуп» не використовується. Отже, для однозначного використання юридичної термінології й, зокрема, у назві відповідних статей Особливої частини КК України пропонується ст. ст. 368, 369 КК України об'єднати, сконструювавши одну статтю «Підкуп службової особи юридичної особи публічного права» [3, с. 233]. Ця пропозиція, як видається, є поспішною та недостатньо продуманою, адже містить вельми спірні положення: службовою особою якої юридичної особи є, наприклад, Президент України або ж депутат міської ради? Чи обґрунтованим є об'єднання в одній статті різних за характером діянь, хоч вони й об'єднані поняттям «підкуп»? Видається, що відповідна проблема потребує більш ґрунтовного осмислення.

Метою публікації є обґрунтування доцільності використання поняття «підкуп» як родового поняття у кримінальному праві України.

Виклад основного матеріалу. Отже, на цьому етапі дослідження є всі підстави стверджувати, що, враховуючи зміни до кримінального законодавства України,

які прийняті Верховною Радою України 18 квітня 2013 року, арсенал кримінально-правових понять поповнився відносно новим для кримінального права поняттям «підкуп».

Водночас не можна говорити, що кримінальне право не оперувало цим поняттям до відповідних змін: первинна редакція КК України й у Загальній, і в Особливій частинах містила вказівку на термін «підкуп», а теорія кримінального права визначала це поняття. Так, наприклад, відомо, що ч. 4 ст. 27 КК України визначає: підбурювачем є особа, яка умовлянням, підкупом, погрозою, примусом або іншим чином схилила іншого співучасника до вчинення злочину. При цьому під підкупом теорією кримінального права запропоновано розуміти надання, пропозицію чи обіцянку надання особі матеріальної вигоди (надання грошей або майна, передача чи збереження прав на майно, звільнення від майнових зобов'язань) у разі вчинення нею злочину.

Вчені, розглядаючи підкуп як спосіб підбурювання до злочину, зазначають, що підкуп – це надання або обіцянка надання особі матеріальної (надання грошей або майна, передача чи збереження прав на майно, звільнення від майнових зобов'язань) або іншої (допомога у працевлаштуванні, отриманні освіти, вирішення життєвих проблем, звільнення від кримінальної відповідальності тощо) вигоди у разі вчинення нею злочину. Крім того, підбурювач може впливати на виконавця не тільки шляхом передачі особі тих або інших матеріальних цінностей, але й шляхом обіцянки матеріальної вигоди від вчинення злочину. Вигода також може полягати і в самому вчиненні злочину (наприклад, позбутися непрацездатного члена родини, чоловіка, що регулярно бив дружину і т. д.). Якщо підкуп здійснювався щодо службової особи, він здобуває форму хабара. Як відомо хабар – це різного роду вигоди матеріального характеру, одержувані службовою особою за виконання або невиконання в інтересах особи, яка його дає, або осіб, які представляються нею, якихось дій (бездіяльності), якщо такі діяння входять у службові повноваження суб'єкта або він унаслідок службового становища може сприяти таким діянням, а також за загальне заступництво або потурання (*у даному випадку слід враховувати, що аналізована робота була видана до внесення у КК відповідних змін – Ю.Ч.*). При цьому, зазначає вчений, дія (бездіяльність), за яку службова особа одержує хабар, може бути правомірною або неправомірною. А неправомірною дія може

бути кримінально караною або кримінально некараною. Якщо службова особа за незаконну винагороду вчиняє правомірну або неправомірну, але не кримінально карану дію, то вона несе відповідальність тільки за одержання хабара, а хабародавець – тільки за давання хабара. Якщо ж службова особа за хабар вчиняє кримінально каране діяння (наприклад, службове підроблення) в інтересах хабародавця, то вона несе відповідальність за одержання хабара і за сукупністю – за склад злочину, якій містить це діяння. У свою чергу хабародавець повинен нести відповідальність як за давання хабара, так і за підбурювання до службового злочину, вчиненого хабарником [4, с. 141]. Слід зауважити, що ми підтримуємо висловлену позицію як таку, яка заслуговує на розвиток. Адже конкуренція між наданням неправомірної вигоди та підбурюванням до злочину виникає тільки тоді, коли оплачена дія є виключно злочинною. Якщо хабароодержувач може діяти як правомірно, так і протиправно, а надавач просить вчинити протиправні дії, має бути сукупність давання-одержання та підбурювання-виконання оплаченого злочину.

В Особливій частині закону про кримінальну відповідальність термін «підкуп» у первинній редакції трапляється у ст. ст. 157, 160, 386 КК України. У цьому разі термін «підкуп» тлумачили практично аналогічно до попередньої позиції – схилення особи шляхом надання, пропозиції чи обіцяння винагороди матеріального характеру (грошей, матеріальних цінностей або послуг) до вчинення певних дій чи утримання від них (до бездіяльності), пов'язаних із...

Щоправда, у процесі реформ термін «підкуп» зник із редакції статті 157 КК України, а стаття 160 КК України одержала нову редакцію, яка зараз є традиційною для конструювання статей закону про відповідальність за підкуп. Такий розвиток подій пропонувався й представниками науки кримінального права. У контексті положень ст. 157 КК України, зазначають учені, під підкупом слід розуміти схилення особи шляхом надання чи обіцяння надання винагороди матеріального характеру (грошей, матеріальних цінностей або послуг) до вчинення певних дій або відмови від їх вчинення, пов'язаних з реалізацією права брати участь у референдумі чи з реалізацією своїх повноважень у ході виборчого процесу. Підкуп може бути прямим, що полягає в отриманні виборцем (чи іншим адресатом) грошей чи подарунків безпосередньо під час голосування, і непрямим, який полягає,

наприклад, в організації благодійних обідів для виборців, роздаванні гуманітарної допомоги, укладенні договору щодо надання послуг з подальшою виплатою преміальних у разі перемоги кандидата тощо. При цьому слід враховувати, що дії осіб, які надають предмет підкупу виборцям чи кандидатам на посади, містять склад злочину, передбачений ст. 157 КК, але дії останніх з отримання предмету підкупу не є злочином, крім випадків, коли здійснюється підкуп службової особи (члена виборчої комісії, комісії з референдуму). Отже, підкуп, вчинений стосовно службової особи, за наявності необхідних підстав слід розцінювати як давання хабара і додатково кваліфікувати за ст. 369, а дії службових осіб, які одержали предмет хабара, потребують кваліфікації за ст. 368 КК [5, с. 287]. Крім того, слід зауважити, що у науковій літературі висловлюється пропозиція щодо криміналізації підкупу як такого, а не як способу перешкоджання. Так, В. Корж пропонує доповнити КК статтею 1571 такого змісту: «Стаття 1571. Підкуп виборців, голови, секретаря, членів виборчої комісії» «Підкуп виборців, голови, секретаря, членів виборчої комісії кандидатом на посаду або його довіреною особою, представником партії (блоку) чи службовою особою державного органу або інше порушення принципу вільного волевиявлення громадян України, – карається...». Крім того, вона пропонує передбачити адміністративну відповідальність для виборців, яких підкупувають [6, с. 27]. Схожі зміни до законодавства Російської Федерації пропонує внести Н.Ю. Туріщева [7, с. 51].

Наш законодавець вирішив питання ще кардинальніше. Ст. 160 КК України «Підкуп виборця, учасника референдуму» передбачає кримінальну відповідальність як за активний, так і за пасивний підкуп у політичних процесах.

Щодо посягання, передбаченого ст. 386 КК України «Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку», то підкуп є однією з форм вказаного злочину, що безпосередньо передбачена у диспозиції ч.1 ст. 386 КК – ... підкуп свідка, потерпілого чи експерта з тією самою метою...

Аналізуючи саме цю форму вказаного злочину проти правосуддя, вчені зазначають, що з урахуванням етимології слова «підкупувати», а також у контексті використання відповідного терміна у диспозиціях статей Особливої частини КК України виокремимо такі істотні ознаки цього

поняття. Підкуп вчиняється щодо фізичної особи. У разі передання певної винагороди за вчинення дій юридичною особою підкуповують фізичних осіб, які володіють ними або працюють у них. Щодо ст. 386 КК України це свідок, потерпілий, експерт. Інші учасники провадження не можуть бути потерпілими від цього злочину. За допомогою підкупу застосовується вплив на особу, яку підкуповують. Досягнення домовленості між особою, яка підкупує, та особою, яку підкуповують, виникає до виконання дій на користь першої особи. Безпосередня передача певних цінностей, надання послуг відбувається або до, або після ув'язнення особи, яку підкуповують. Якщо предмет підкупу передається до моменту вчинення таких дій, то він називається попереднім підкупом, а якщо після – підкупом-винагородою. Суб'єктом підкупу може бути лише фізична особа. При цьому він може передаватися як безпосередньо нею, так і за допомогою посередника. Така особа може представляти інтереси юридичної особи, керувати нею або входити до складу керівного органу чи підрозділу. Тобто підкуп може вчинятися як у своїх інтересах, так і в інтересах третіх осіб [8, с. 357].

Предметом підкупу у цьому розумінні однозначно можуть бути матеріальні блага. Зокрема, це гроші, інші цінності, майно, послуги майнового характеру. Стосовно нематеріальних благ, то класичне ставлення у теорії кримінального права до можливості віднесення їх до предмету підкупу негативне. Однак із внесенням змін до КК України щодо підкупу як злочину у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, ставлення до цього у вчених теоретиків має змінитися [8, с. 358].

Вченими запропоновано таке визначення підкупу як суспільно-небезпечного діяння у складі злочину, передбаченого ст. 386 КК України. Підкуп – це умисна пропозиція, обіцянка або надання особою неправомірної вигоди за вчинення або не вчинення певних дій на користь особи, яка підкупує, або на користь інших осіб [8, с. 360]. При цьому слід зазначити, що у ст. 27 та ст. 386 КК України врахований тільки активний підкуп. Автори, які досліджували відповідні форми підкупу, навіть не замислювалися про те, що підкуп – це родове поняття і використовувати його в законі як позначення активної поведінки як мінімум не послідовно.

Таким чином, поняття «підкуп» у кримінальному праві України до відповідних змін у кримінальне законодавство визна-

чалось практично однаково у всіх чотирьох випадках його застосування і ані в теорії, ані на практиці не викликало різночитань та проблем із застосуванням.

Дисонанс в одноманітне розуміння поняття «підкуп» внесли зміни до КК України, прийняті Верховною Радою України 07 квітня 2011 року, якими були введені ст. 3683 КК України «Комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми», ст. 3684 КК України «Підкуп особи, яка надає публічні послуги» та змінена ст. 370 КК України «Провокація хабара або комерційного підкупу». Таким чином, кримінальне законодавство поповнилося трьома статтями, в яких застосований термін «підкуп».

Відомо, що один термін, який застосовується законодавцем в одному нормативно-правовому акті, в ідеалі повинен мати один зміст. Іншими словами, поняття «підкуп» повинне бути наділено одними й тими ж ознаками і, як наслідок, мати однаковий обсяг для всіх випадків його законодавчого застосування. Аналіз кримінального законодавства станом на квітень 2011 року вже дає підстави сумніватися у справедливості цієї логічної, техніко-юридичної максими щодо поняття «підкуп» у кримінальному праві. Адже, застосовуючи цей термін у назвах ст. ст. 3683 та 3684 КК України, законодавець не пояснює його змісту ні у диспозиціях цих статей, ні у примітці до ст. 3683 КК України. З'ясувати значення цього поняття можна лише з допомогою використання системного тлумачення – законодавець уперше в сучасній історії кримінального права об'єднав у одній статті склади злочинів, які з об'єктивної сторони відрізняються між собою за діяннями, вчиненими щодо одного предмету. Ч. 1 ст. 3683 КК України передбачала відповідальність за пропозицію, надання або передачу службовій особі юридичної особи приватного права ... неправомірної вигоди...; ч. 1 ст. 3684 КК України – за такі ж дії стосовно особи, яка надає публічні послуги. Частини 3-ті цих статей встановлювали відповідальність за «одержання ... неправомірної вигоди...». Таким чином, є всі підстави стверджувати, що поняття «підкуп» набуло у кримінальному праві нового змісту – окрім виключно активних дій, які полягали у передачі відповідного предмету з відповідною метою (як це було до квітня 2011 року), до обсягу поняття «підкуп» необхідно віднести також і поведінку, яка полягає в одержанні відповідним суб'єктом відповідного предмету.

Додатковим підтвердженням цього висновку стало також формулювання диспозиції ст. 370 КК України у редакції 7 квітня 2011 року: провокація хабара або комерційного підкупу, тобто свідоме створення службовою особою обставин і умов, що зумовлюють пропонування або одержання хабара чи неправомірної вигоди, щоб потім викрити того, хто дав або отримав хабар або неправомірну вигоду. І тут маємо розуміння поняття «підкуп» як такого, яке охоплює поняття «дав» та «отримав».

Наступні зміни до КК України у цій частині лише підтверджують зроблений нами вище висновок про зміну змісту поняття «підкуп» у кримінальному праві. Законодавець вносить зміни до ст. 354 КК України, формулюючи її за конструкцією проаналізованих вище статей та озгалавивши нову структурну одиницю КК так: «Підкуп працівника державного підприємства, установи чи організації». Надалі ця норма одержала назву «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації», змінену диспозицію, що потягнуло за собою істотне розширення обсягу криміналізації в Україні.

Крім того, законодавець відмовляється від терміна «хабар» та фактично позбавляє можливості науку кримінального права оперувати поняттям «хабарництво», не запропонувавши нічого на заміну.

Наступне. Законодавець уніфікував термінологію кримінального законодавства в частині криміналізації поведінки, яка пов'язана з даванням-одержанням неправомірної вигоди відповідними суб'єктами кримінально-протиправної діяльності: термін «комерційний підкуп» замінено на «підкуп»; термін «хабар» у ст. ст. 368, 369 КК України замінено на термін «неправомірна вигода»; а ст. 370 одержала не тільки нову назву «Провокація підкупу», а й відредаговану диспозицію, аналіз якої дає остаточні підстави для висновку про те, що поняття «підкуп» у кримінальному праві одержав статус «родового поняття», яке охоплює суспільно небезпечну, протиправну поведінку, пов'язану з «пропонуванням-обіцянням-наданням» неправомірної вигоди з однієї сторони та «прийняттям пропозиції-обіцянки та одержанням» неправомірної вигоди – з другої.

Висновок

Таким чином, є всі підстави вважати, що сучасне кримінальне законодавство Украї-

ни та тенденції його розвитку підтверджують справедливості висновку про те, що кримінальне право України одержало новий інститут – кримінальної відповідальності за підкуп, а термін «підкуп» можна використовувати як такий, що позначає родове поняття.

Список використаних джерел:

1. Андрушко П.П. Проблемы имплементации положений Конвенции ООН и Совета Европы относительно борьбы с коррупцией в уголовное законодательство Украины и РФ и их учет судебной практикой и доктриной уголовного права // Конституционные основы уголовного права : материалы I Всероссийского конгресса по уголовному праву, посвященного 10-летию Уголовного кодекса Российской Федерации. – М.: ТК Велби, 2006. – С. 14–17.
2. Кубальський В.Н. Проблемні питання імплементації положень міжнародних антикорупційних конвенцій в законодавство України про кримінальну відповідальність / В.Н. Кубальський // Правова держава. – Вип. 21. – С. 366–367.
3. Комісарчук Ю.А. Підкуп за кримінальним законодавством України / Ю.А. Комісарчук, С.В. Якімова // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 4. – С. 238. – (Серія : юридична).
4. Абакумова Ю.В. Кримінально-правова оцінка способів підбурювання до злочину / Ю.В. Абакумова // Вісник Запорізького університету. Юридичні науки. – 2010. – № 1. – С. 138–143.
5. Мазур М.В. Ознаки підкупу в контексті положень ст. 157 КК України / М.В. Мазур // Теоретичні та прикладні проблеми сучасного кримінального права : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, м. Луганськ, 19-20 квітня 2012 р. / упорядники: Є.О. Письменський, Ю.Г. Старовойтова; МВС України, Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012. – С. 286–290.
6. Корж В. Електоральна корупція в Україні: проблеми теорії, законодавства і практики / В. Корж // Вибори та демократія. – 2010. – № 2-3 (24-25). – С. 27.
7. Турищева Н.Ю. Подкуп как способ воспрепятствования осуществлению избирательных прав // Юрист-Правовед. – 2008. – № 3 (28). – С. 51–52.
8. Мельніченко М. Підкуп як суспільно небезпечне діяння у складі перешкодження з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (ст. 386 КК України) / М. Мельніченко // Протидія злочинності: теорія та практика : збірник матеріалів V Міжвузівської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених. м. Київ 18.10.2014 – К.: Національна академія прокуратури України, 2013. – С. 357–360.

Статья посвящена проблемам определения нового содержания существующего ранее понятия «подкуп» в уголовном праве Украины. Утверждается, что есть все основания предполагать, что современное уголовное законодательство Украины и тенденции его развития подтверждают справедливость вывода о том, что уголовное право Украины получило новый институт – уголовной ответственности за подкуп, а термин «подкуп» можно использовать как такой, что обозначает родовое понятие. В работе отслеживается развитие украинского уголовного законодательства на протяжении последних пяти лет. Установлено содержание понятия «подкуп» в традиционных уголовно-правовых конструкциях: форма подстрекательства, предусмотренная ст. 27 УК Украины; способ принуждения, предусмотренный в старых редакциях ст. ст. 157, 160 УК Украины; способ влияния на участников процесса, предусмотренный ст. 386 УК Украины. В то же время определено отличие содержания этого понятия с появлением в УК Украины самостоятельных составов «подкупа»: коммерческого – должностных лиц юридических лиц частного права вне зависимости от организационно-правовой формы; избирательного – подкуп избирателя или участника референдума; сотрудника предприятия, учреждения либо организации.

Ключевые слова: подкуп, взяточничество, уголовное законодательство, родовое понятие, институт уголовного права.

The article is devoted to the problems of defining the new content of the previously existing notion «bribery» in criminal law of Ukraine. It is alleged that there are sufficient reasons to believe that the current criminal legislation of Ukraine and its development trends confirm the validity of the conclusion that criminal law of Ukraine has received a new institution – the institution of criminal liability for bribery, and the term «bribery» can be used for denoting the generic notion. The paper traces the development of the Ukrainian criminal legislation during the latest five years. The content of the notion «bribery» in the traditional criminal structures is established: it is a form of incitement under Art. 27 of the Criminal Code of Ukraine; a method of compulsion provided for in the previous versions of Art. Art. 157, 160 of the Criminal Code of Ukraine; a way of influence on the participants to a proceeding under Art. 386 of the Criminal Code of Ukraine. At the same time, the difference of the content of the notion of the newly emerged independent corpus delicti of «Bribery» in the Criminal Code of Ukraine is distinguished: commercial bribery – of officials of the legal entity under private law, regardless of its legal form; election bribery – bribery of a voter or a referendum participant; bribery of an employee of the company, institution or organization etc. Transformation of corpus delicti of «Bribery provocation» provided additional arguments in favor of the fact that the notion «bribery» covered the traditional concept of corrupt practice and changed its legal nature – from the manner, form of the objective side of the crime (the grounds for criminal liability for complicity), it received a new legal quality – became a generic notion denoting a set of socially dangerous behavior of offering, promising, giving, accepting an offer/a promise, receiving undue advantage.

Key words: bribery, corrupt practice, criminal legislation, generic notion, institution of criminal law.

